

Čís. 10811.

I smíšené darování lze odvolati pro hrubý nevděk a nelze se práva toho právoplatně vzdáti.

K odpuštění hrubého nevděku nedošlo tím, že se uražený dárce nedostavil k hlavnímu přelíčení o obžalobě na obdařeného pro urážku na cti.

Nárok na restituci in natura jest při smíšené darovací smlouvě opodstatněn, pominou-li vrácením darované věci veškeré závazky obdarováných, jež převzali smlouvou.

Dárci, odvolavšímu dar, nelze uložit, by nesl všechny poplatky a výlohy převodu ze svého, po případě by nahradil obdařenému část, již zaplatil na poplatky a výlohy převodu.

(Rozh. ze dne 21. května 1931, Rv II 40/31.)

Notářským spisem ze dne 12. listopadu 1923 postoupili žalobci Marii S-ové, své neteři, a jejímu manželé Vojtěchu S-ovi nemovitosti za zřízení poživacího práva pro žalobce a za výplatu 16.000 Kč bratrům žalované Marie S-ové. Manželé S-ovi byli napotom právoplatně uznáni vinnými přestupkem § 411 tr. zák., ježto žalobcům úmyslně ublížili na těle, Vojtěch S. též přestupkem proti bezpečnosti cti podle § 496 tr. zák., spáchaným na žalobcích. Žalobou, o niž tu jde, domáhali se žalobci na Vojtěchu a Marii S-ových, by bylo uznáno právem, že se smlouva ze dne 12. listopadu 1923 zrušuje a že žalovaní jsou povinni odevzdati žalobcům do vlastnictví nemovitosti a vydati jim k tomu účelu potřebné listiny způsobilé ke vkladu. Procesní soud první stolice uznal podle žaloby s tím, že žalobci nahradí žalovaným určitý peníz za vykonané práce a kromě toho Vojtěchu S-ovi 8.000 Kč a Marii S-ové 4.000 Kč za zapravené poplatky a výlohy spojené s postupem nemovitostí. Co do odpuštění provinění žalobci žalovaným uvedl první soud v d ů v o d e c h: Neprávem namítají žalovaní, že nárok žalobců na odvolání pominul, poněvadž jim žalobci nevděk prominuli. Poukazují-li žalovaní k tomu, že žalobci se žalovanými po 22. lednu 1927 vyjednávali o urovnání vzájemných poměrů a jim odpustili, neuvedše, kdy a jakým způsobem se stalo odpuštění, plyne z výpovědi svědka Dr. M-a, že se ovšem jednalo o smírné vyřízení některých vzájemných nároků, že však ke smíru nedošlo. Ani z listin neplyne, že došlo k smírnému dojednání. Při výslechu stran udal žalovaný, že pro chování žalobcovo nemohlo dojít k dohodě, a žalovaná udala, že se nesmířili. Tvrdí-li žalovaná strana, že žalobci později, v roce 1929 domnělé urážky prominuli, vzavše zpět trestní obžalobu pro urážku na cti proti žalovaným, jest zdůraznit, že dle trestních spisů bylo trestní řízení o obžalobě žalobců proti prvžalovanému pro urážku na cti dne 13. srpna 1929 podle § 46 tr. ř. zastaveno, poněvadž se nikdo k hlavnímu přelíčení nedostavil. I když nedostavení se obžalobců k hlavnímu líčení jest zpětvzetím žaloby, nelze z toho souditi na odpuštění a i kdyby bylo považováno za odpuštění, vztahovalo by se jen na následky trestněprávní, nikoliv ci-

vilněprávní. O d v o l a c í s o u d nevyhověl odvolání žalovaných, odvolání žalobců vyhověl potud, že vyloučil z jich vzájemného plnění částky 8.000 Kč a 4.000 Kč. D ů v o d y: Jde o to, zda jest tu důvod zrušení darovací smlouvy po rozumu § 948 obč. zák. K této otázce odpovídá rozsudek právem kladně a jeho důvody jsou bezvadné. An je tu odsuzující rozsudek trestní u obou žalovaných, nemůže soud civilní přezkoumávat, jak žalobci míní, podle volného uvážení znovu všechny okolnosti a důkazy, protože jest podle § 268 c. ř. s. odsuzujícími rozsudky vázán. Ovšem mohl by civilní soud přezkoumávat další otázku, která pro řízení trestní nebyla rozhodná, zda žalobci zlé nakládání, v němž spatřován jest nevděk žalovaných, vyprovokovali. V této příčině si stěžují žalovaní, že prý řízení zůstalo kusým, leč činí tak neprávem. Žalovaní byli jako strana slyšení a bylo na nich, by se vyjádřili i o těch okolnostech, které by podle odvolání chtěli mítí výsledkem stran blíže vyjasněny. Nebylo toho však potřeba, ani kdyby skutečně bylo snad došlo k nadávkám na straně žalobců anebo kdyby skutečně byl žalobce na žalované vylil hrnek horké kávy, jak se v odvolání uvádí, nemohlo by to ještě nikterak ospravedlniti chování se žalovaných proti žalobcům, které bylo předmětem trestních rozsudků. Nelze přehlédnouti, že žalobci jsou staří lidé, kteří již proto bývají nedůtkliví a že žalovaní měli podle toho s nimi zacházeti, nehledíc ani k tomu, že si měli býti vždy vědomi toho, že se jim od nich dostalo skutečného dobrodiní, za něž měli jim býti vděční. Jest ovšem povážlivé, brání-li se nyní na jedné straně zrušení smlouvy, snažíce se na straně druhé dokázati, že smlouva byla pro ně majetkovým břemenem, a nebylo by divu, že se tak hrubě chovali k žalobcům, jestliže snad i dříve vycházeli z tohoto zcela mylného hlediska. Stejně má se věc i s tvrzeným odpuštěním a lze v té příčině poukázati k tomu, co o tom uvádí soud první stolice. Odvolání žalovaných nemohlo tedy mítí úspěch. Nelze totéž říci i o odvolání žalobců, jemuž bylo vyhověti ve příčině zaplacených poplatků. Správně uznal soud první stolice, že právním základem restituce je zásada § 877 obč. zák. S ní se však nesrovnává, by žalobcům uloženo bylo nésti všechny poplatky ze svého, po případě nahraditi žalovaným, co na poplatky zapravili. Právem poukazují žalobci k tomu, že z tohoto titulu od žalovaných nic nedostali. Z vývodů rozsudku plyne, že z poplatků, jež činily celkem 22.125 Kč, zaplatili žalovaní ze svého jen 12.000 Kč, které jim tam byly přiznány, zbytek že uhrazen byl z majetku žalobců. Nelze seznati, proč by žalobci po zrušení smlouvy, k němuž došlo z příčiny na straně žalovaných, měli nyní nésti všechny poplatky a výlohy smlouvy a proč by v tomto směru měli býti žalovaní na jejich úkor ve výhodě. Zaplatili-li žalovaní část těchto výloh, plnili svou povinnost a nesou tuto ztrátu, poněvadž ji sami svým jednáním zavinili. Ostatně ji z titulu náhrady škody nepožadují a z tohoto titulu nebylo by jim lze nížádný nárok přiznati, spíše mohli by se náhrady škody domáhati žalobci. Bylo tedy položky 8.000 Kč, po případě 4.000 Kč za poplatky a za výlohy smlouvy ze vzájemného plnění žalobcům uloženého vyloučiti.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání žalovaných.

D ů v o d y:

Jde především o to, jakou smlouvou jest smlouva ujednaná mezi stranami podle notářského spisu ze dne 12. listopadu 1923 a poznačená jako smlouva svatební, odstupní a darovací. Podle zjištění nižších soudů měla nemovitost žalobci žalovaným postoupená v čase smlouvy cenu 385.000 Kč, takže po odečtení poživacího práva v dohodě 192.000 Kč a částky 16.000 Kč, jež měli žalovaní podle smlouvy bratrům žalované vyplatiti, zbývala ještě částka 176.500 Kč a, přihlíží-li se k závazku žalovaných ve smlouvě převzatému ke konání prací v hodnotě 75.000 Kč, ještě částka 101.500 Kč. Že při právu, které si žalobci smlouvou vyhradili, jde o právo poživací podle § 509 obč. zák., rozhodl již dovolací soud ve svém rozhodnutí ze dne 25. dubna 1930 Rv II 350/29-2 (č. 9859 sb. n. s.) a stačí proto dovolatele s jejich námitkou, že tu jde o doživotní důchod podle § 1286 obč. zák. odkázati na toto rozhodnutí. Ježto žalovaní převzali spornou smlouvou určité závazky, jichž výše však nedosahuje hodnoty postoupené jim nemovitosti, není sporná smlouva smlouvou ryze darovací, nýbrž darovací smlouvou smíšenou (§§ 935 a 942 obč. zák.). Tvzení dovolatelů, že při smlouvě nešlo o darování, nemá ve zjištění nižších soudů a hledíc k hodnotě vzájemného plnění opodstatnění. I smíšené darovací smlouvy lze pro hrubý nevděk odvolati, a nelze se práva toho pravoplatně vzdáti, neboť ujednání takové odporuje dobrým mravům a jest nicotné podle § 879 obč. zák. (§§ 948, 949 obč. zák. a rozhodnutí čí. 1982 a 3725 sb. n. s.). Ježto žalovaní byli pravoplatně rozsudkem trestního soudu odsouzeni pro přestupek § 411 tr. z., jehož se dopustili tím, že žalobcům úmyslně na těle ublížili, a žalovaný Vojtěch S. nadto ještě byl pravoplatně vinným uznán přestupkem proti bezpečnosti cti podle § 496 obč. zák. spáchaným na žalobcích, kterýmižto odsuzujícími trestními nálezy jest soud vázán podle § 268 c. ř. s., správně dovodily nižší soudy, že se žalovaní dopustili proti žalobcům hrubého nevděku. Pokud dovolatelé poukazují k tomu, že žalobci jim dali podnět ke spáchání přestupku § 411 tr. zák., že tento trestný čin vyprovokovali tím, že žalobce František M. vylil na ně hrnek vřelé kávy, přehlízejí, že v první stolici ani při svém nepřisežném výslechu jako strany neudali, že bezprostředně před spácháním přestupku § 411 tr. zák. žalobce na ně vylil hrnek vřelé kávy, takže k tomuto jejich tvrzení v odvolání nemohlo býti odvolacím soudem přihlíženo jako k novotě v odvolacím řízení nepřípustné (§ 482 c. ř. s.). Než, i kdyby se věc měla tak, jak žalovaní udávají, nemohlo by to ještě, jak správně dovodil odvolací soud, ospravedlniti chování se žalovaných k žalobcům, které vyvrcholilo v trestném ublížení žalobcům na těle. Že k odpuštění hrubého nevděku nedošlo, zejména tím, že se žalobci nedostavili dne 13. srpna 1929 k hlavnímu přeličení o jejich obžalobě proti žalovanému Vojtěchu S-ovi pro urážku na cti, takže trestní řízení bylo zastaveno podle § 46 tr. ř., správně dovodily nižší soudy (srov. rozh. čí. 1982 sb. n. s.). Jde o to, zda žalobcům přísluší nárok na restituci in natura. Nárok takový při smíšené darovací smlouvě bude opodstatněn, pominou-li vrácením daro-

vané věci veškeré závazky obdarovaných, které smlouvou převzali. Pokud jde především o právo poživací, jež si žalobci smlouvou vyhradili a které pro ně na nemovitost bylo vloženo, zanikne právo to konsolidací. Pokud jde o závazek žalovaných ze smlouvy, ke konání prací na sporné nemovitosti, samozřejmě uhasne závazek ten zrušením smlouvy. Pokud pak jde o závazek, který žalovaní smlouvou převzali, že vyplatí bratrům žalované Tomáši a Josefu S-ovým po 8.000 Kč, úhrnem 16.000 Kč, jest zjištěno, že šlo o obdarování Tomáše a Josefa S-ových žalobci. Závazek ten byl podmíněn platností smlouvy. Pozbyla-li smlouva platnosti, zanikl i smlouvou převzatý a dosud nesplněný závazek žalovaných. Z uvedeného zřejmo, že zrušením sporné smlouvy budou žalovaní prosti všech smlouvou převzatých závazků, a nepochybily proto nižší soudy, vyhověvše žalobní prosbě o restituci in natura. Pokud jde o částku, kterou současně žalobci musí zaplatiti žalovaným podle § 877 obč. zák., vytýkají žalovaní jen, že odvolací soud neprávem odepřel jim vyplatiti 8.000 Kč a 4.000 Kč, úhrnem 12.000 Kč za poplatky a výlohy spojené se spornou smlouvou. Než že žalovaní na náhradu těchto nákladů nemají nárok, správně odůvodnil odvolací soud a stačí, by se předešlo opakování, poukázati dovolatele na toto odůvodnění.

Čís. 10812.

Úpadková podstata není právně totožná s úpadcem, nýbrž jest jen zvláštní, k uspokojení jeho věřitelů určenou částí jeho jmění se samostatným právním osudem.

Pro darování mezi manželkou úpadce a úpadkovou podstatou manžela není třeba formy notářského spisu.

Lze naříditi výslech správce úpadkové podstaty jako strany, ačkoliv jako strana byl již slyšen úpadce sám. Právo to přísluší i odvolacímu soudu.

(Rozh. ze dne 22. května 1931, R I 389/31.)

Žalobce domáhal se na úpadkové podstatě svého otce vydání náhradních dluhopisů válečných půjček a opíral žalobu o to, že zažalovaný nárok byl mu postoupen jeho matkou Marií M-ovou, již příslušel nárok na vydání všech náhradních dluhopisů, proto, že všechny válečné půjčky sama upsala a ze svého zaplatila, že jí však správce žalované úpadkové podstaty vydal jen polovici náhradních dluhopisů s tím, že druhá polovice patří do úpadkové podstaty. Procesní soud první stolice uznal podle žaloby, odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by ji, vyčkaje pravomoci, znovu projednal a rozhodl v podstatě proto, že věc potřebuje doplnění v tom směru, zda v prohlášeních Marie M-ové ke správci úpadkové podstaty po daném jí vysvětlení věci nelze shledávati vzdání se nároku, pokud se týče uznání práva úpadkové podstaty na polovici náhradních dluhopisů.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.